

Internetoví Češi na cestě za vlastní budoucností

Mgr. Aleš Bednařík

**UK FSV CESES
Praha 2003**

Nakladatel: UK FSV CESES

Copyright: UK FSV CESES

Vydání první: 2003

Grafické zpracování: Martin Nekola

Tisk: Geoprint

Mgr. Aleš BEDNAŘÍK (*1973) je výzkumný pracovník CESES. Zajímá se o informatizaci společnosti, soustavy sociálního zabezpečení a populační vývoj. Vystudoval informatiku na UK MFF a sociologii a sociální politiku na UK FSV. V současné době dokončuje doktorandské studium veřejné a sociální politiky na UK FSV.

V letech 2001 až 2002 vykonal stáž na University of Georgia.

Je ženatý a má dvě dcery. Trvale žije v Miroslavi na jižní Moravě.

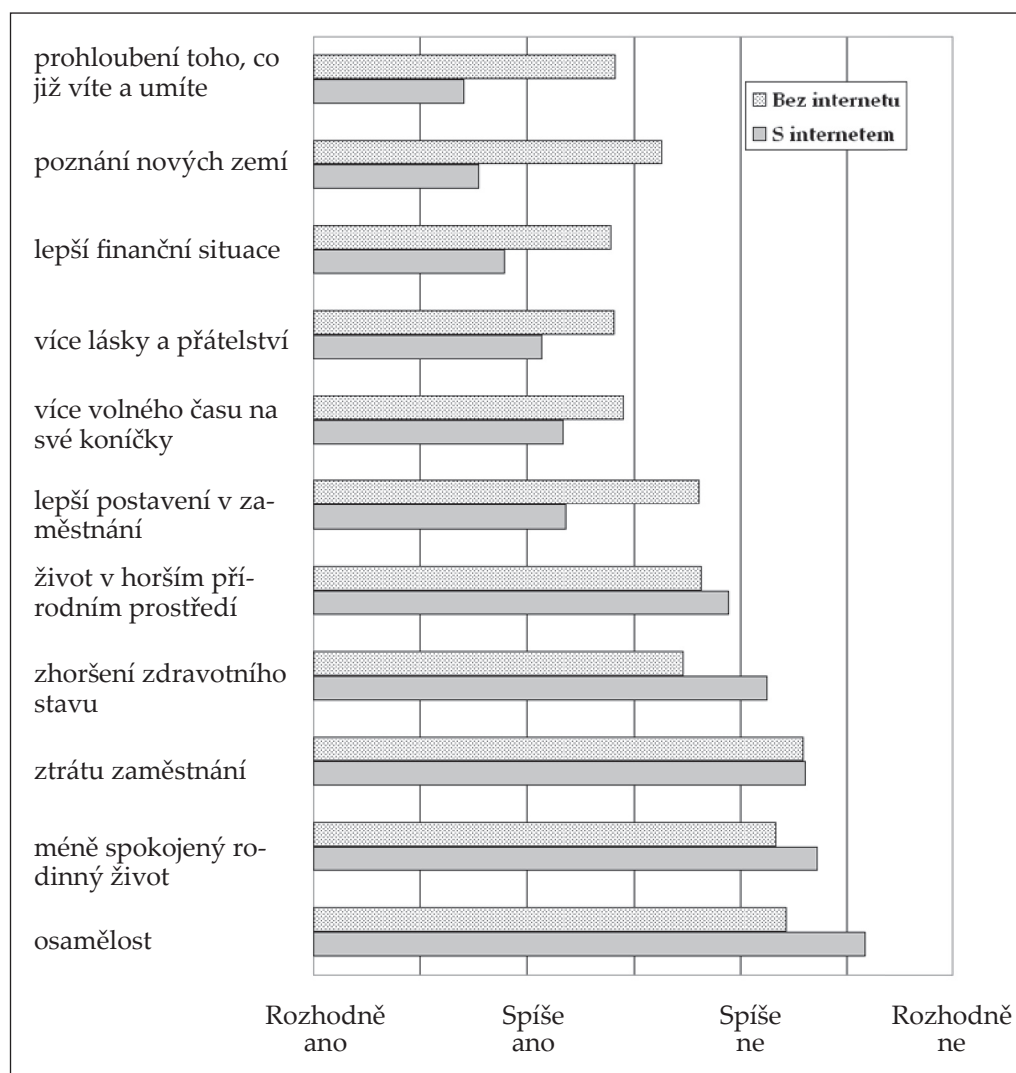
Internet je souborem moderních technologií, které postupně pronikly z vojenské a akademické pudy nejen do podnikatelského sektoru, ale i do dalších oblastí. Jednou z nich jsou domácnosti. Výzkumný tým CESES, který v létě 2002 provedl reprezentativní výzkum veřejného mínění, se respondentů dotazoval i na vlastnění počítače s připojením k internetu (dále jen respondenti s internetem). Kladně odpovědělo 21% respondentů. Jací jsou tito lidé? Jaké jsou jejich životní strategie? Liší se od zbytku populace České republiky? Odpovědi na tyto otázky přináší následující text.

Pětina obyvatel starších 15 let má doma internet.

Zcela jasný rozdíl mezi respondenty s internetem a bez něj ukazují očekávání změny osobního života v následujících deseti až patnácti letech. Polovina respondentů s internetem (50%) očekává, že se jejich život v tomto období změní k lepšímu. Dalších 44% z nich vybralo jednu z neutrálních odpovědí (v něčem k lepšímu, v něčem k horšímu - nezmění se - nevím). Pouze 7% se domnívá, že se jejich život změní k horšímu. Naproti tomu pouze 21% respondentů bez internetu očekává změny k lepšímu. Přibližně stejná část (20%) připouští změny k horšímu. Ostatní (58%) odpověděli neutrálně.

Polovina respondentů s internetem očekává změny k lepšímu. Vážného zhoršení situace se neobávají.

Graf 1: Do jaké míry očekáváte ...

Respondenti s internetem jsou přesvědčeni, že každý může ovlivnit svůj úspěch.

Respondenti s internetem jsou více přesvědčeni, že každý člověk může sám ovlivnit, nakolik bude v životě úspěšný. Téměř polovina z nich (49%) tvrdí, že to může ovlivnit rozhodně a dalších 45%, že spíše. Naopak 17% respondentů bez internetu nesouhlasí s tím, že každý může ovlivnit, nakolik bude v životě úspěšný.

Téměř 80% respondentů s internetem považuje plánování vlastní budoucnosti za důležité.

Respondenti s internetem přikládají vyšší význam plánování vlastního života. Téměř čtyři pětiny z nich (78%) to považují za velmi či spíše důležité. Podobný názor má ve zbytku populace jen 57% obyvatel. Mezi respondenty s internetem odpovědělo pouze 6% dotázaných, že plánování vlastní budoucnosti není vůbec důležité. Ve zbytku populace to bylo 16%.

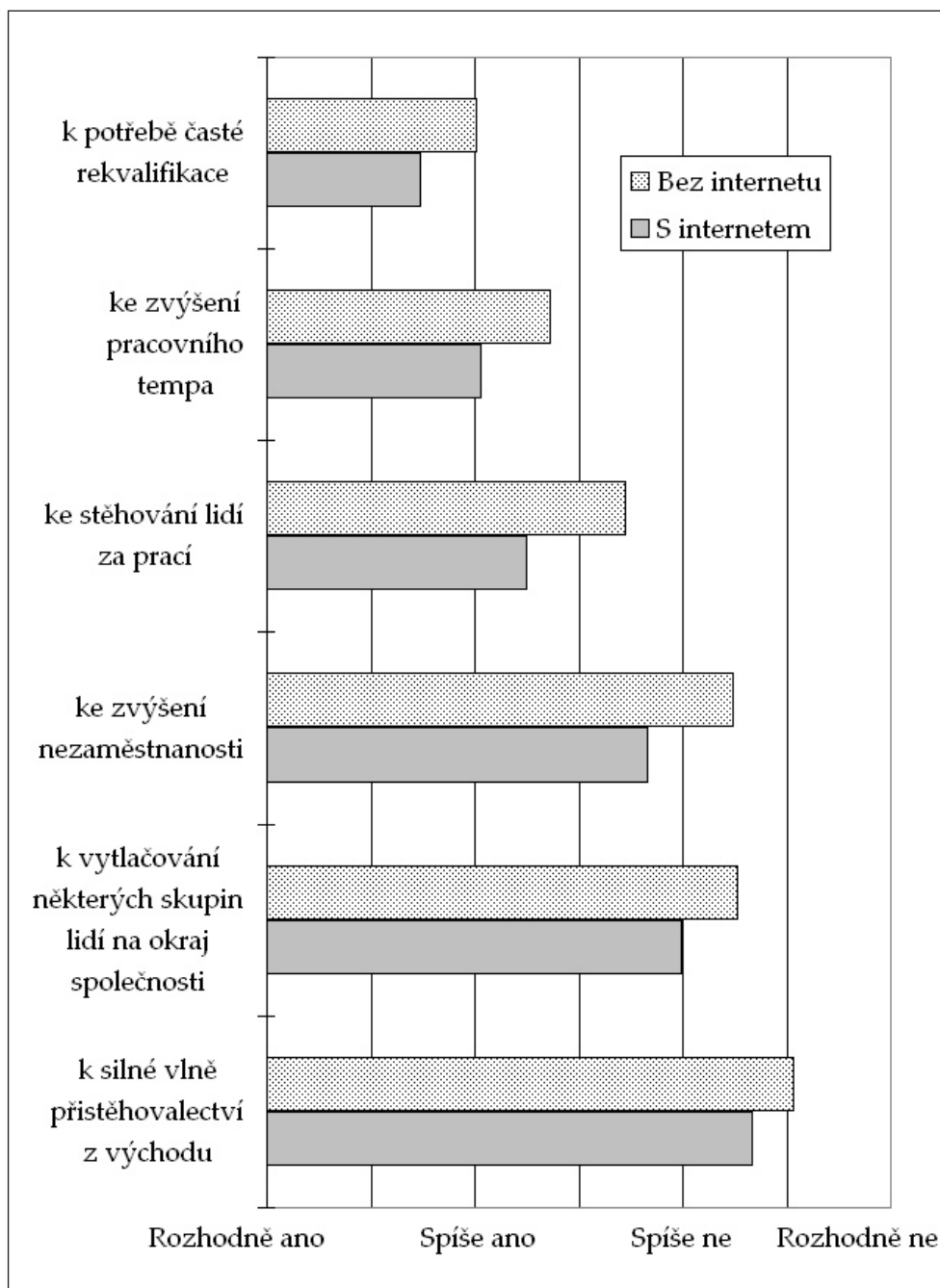
Respondenti s internetem očekávají prohloubení svých znalostí a poznání nových zemí.

Budoucnost přinese každému mnoho věcí příjemných i nepříjemných. Respondenti s internetem se se zbytkem populace shodli v tom, že neočekávají ztrátu zaměstnání. Jinak jsou však respondenti s internetem významně optimističtější. Více očekávají lepší finanční situaci než nyní, lepší postavení v zaměstnání, více lásky a přátelství, poznání nových zemí, více volného času na své koníčky, prohloubení svých znalostí a dovedností. Naopak méně než respondenti bez internetu očekávají méně spokojený rodinný život, osamělost, život v horším přírodním prostředí nebo zhoršení zdravotního stavu. Významný rozdíl mezi oběma skupinami je v odpovědích na dvě otázky. Respondenti s internetem spíše očekávají poznání nových zemí a lepší postavení v zaměstnání, zatímco respondenti bez internetu spíše ne. Nepovšimnut by neměl zůstat fakt, že respondenti s internetem nejvíce ze všeho očekávají prohloubení svých znalostí a poznání nových zemí.

Respondenti s internetem se snadněji vyrovnají s negativními projevy modernizace.

Respondenti s internetem se jeví jako reprezentanti motoru modernizace. Tito respondenti jsou více ochotni se smířit i s negativními důsledky modernizace. Největším rozdílem mezi oběma částmi populace je postoj ke stěhování za prací. Zatímco respondenti s internetem jsou tento jev připraveni akceptovat, zbytek populace není. Obě skupiny jsou pro modernizaci, i kdyby vedla k potřebě časté rekvalifikace a ke zvýšení pracovního tempa. Naopak by se nevyrovnali se zvýšenou nezaměstnaností, vytlačováním některých skupin lidí na okraj společnosti a silnou vlnou přistěhovalectví z východu.

Graf 2: Jste pro modernizaci i kdyby vedla ...

Pohlaví a věk

Podle sčítání lidí, domů a bytů provedeného v roce 2001 tvoří 52% české populace starší 15 let ženy a 48% muži. Mezi respondenty s internetem však převažují muži, kteří tvoří 57%. To znamená, že každý čtvrtý muž má doma počítač s připojením na internet, ale pouze 17% žen.

Respondenti s internetem jsou výrazně mladší než zbytek populace. Průměrný věk respondenta s internetem je 35 let. Průměrný věk zbytku populace je 46 let. Jen připomínáme, že zkoumanou populací jsou osoby starší 15 let. Uvedené hodnoty tedy nelze porovnávat s průměr-

Připojení na internet mají spíše muži.

Více než tři čtvrtiny respondentů s internetem tvoří osoby mladší 45 let

ným věkem české populace. Převahu mladších lidí mezi příslušníky domácností s připojením k internetu lze demonstrovat u rozdělení do věkových skupin. Mezi respondenty s internetem je 42% mladších 30 let. Dalších 35% je ve věku 30 až 44 let. Pouze 4% mezi nimi jsou starší 60 let. Tato čísla kromě jiného znamenají, že přes 30% lidí ve věku 15 až 29 let má doma počítač s připojením na internet. To samé můžeme prohlásit i o věkové skupině 30 až 44 let. Ve věkové skupině 15 až 19 let to je dokonce okolo 35%. Naopak pouze 4% osob ve věku 60 let a vyšším má doma připojení na internet.

Přes 30% lidí ve věku 15 až 24 let a 35 až 44 let má doma připojení na internet.

Při rozdělení souboru respondentů podle věku do desetiletých skupin (15-24, 25-34, ... , 55-64, 65+) můžeme identifikovat dvě skupiny, v nichž má více než 30% respondentů doma počítač s připojením na internet. Jde o skupiny 15 až 24 let a 35 až 44 let. Proč dochází k poklesu na hodnotu okolo 25% u věkové skupiny 25 až 34 let, vysvětlíme později.

Vzdělání

Téměř polovina lidí s vysokoškolským vzděláním má doma připojení k internetu.

Nejvíce zastoupenou skupinou podle vzdělání mezi lidmi s připojením k internetu jsou osoby s úplným středoškolským vzděláním (39%). Následují lidé s vysokoškolským (19%), základním (19%) a středoškolským bez maturity (17%). Je však třeba si uvědomit, že vysoké zastoupení osob se základním vzděláním je způsobeno zahrnutím mládeže ve věku 15 až 19 let, tedy i žáků a studentů středních škol, do souboru respondentů. Pokud náš výběr omezíme na osoby starší 20 let, budou osoby se základním vzděláním mezi uživateli internetu zastoupeny pouze necelými 4%. Uvedená čísla v porovnání s celou populací znamenají, že 45% osob s vysokoškolským vzděláním má doma připojení k internetu, 30% s úplným středoškolským, 16% osob vyučených s maturitou, 9% vyučených bez maturity a 6% se základním vzděláním.

Bydliště

Přibližně jedna čtvrtina respondentů s internetem pochází z venkova. Zbytek tvoří respondenti z měst.

Připojení k internetu mají hlavně lidé z velkých měst.

Víme, že 21% respondentů má doma počítač s připojením na internet. Tento průměr je překročen ve městech nad 50 tisíc obyvatel (28%). Naopak pouze necelých 16% obyvatel měst a obcí s počtem obyvatel nižším než 5 tisíc má připojení k internetu.

Při porovnání krajů průměrnou hodnotu překračují hlavní město Praha (28%) a kraje Středočeský (26%), Zlínský (25%), Olomoucký (24%) a Královohradecký (23%). Okolo celostátního průměru se pohybují kraje Jihočeský, Plzeňský a Pardubický. Podprůměrné hodnoty nalezneme v krajích Karlovarském (10%), Vysočině (13%), Libereckém (14%), Jihomoravském (17%), Ústeckém (19%) a Moravskoslezském (20%).

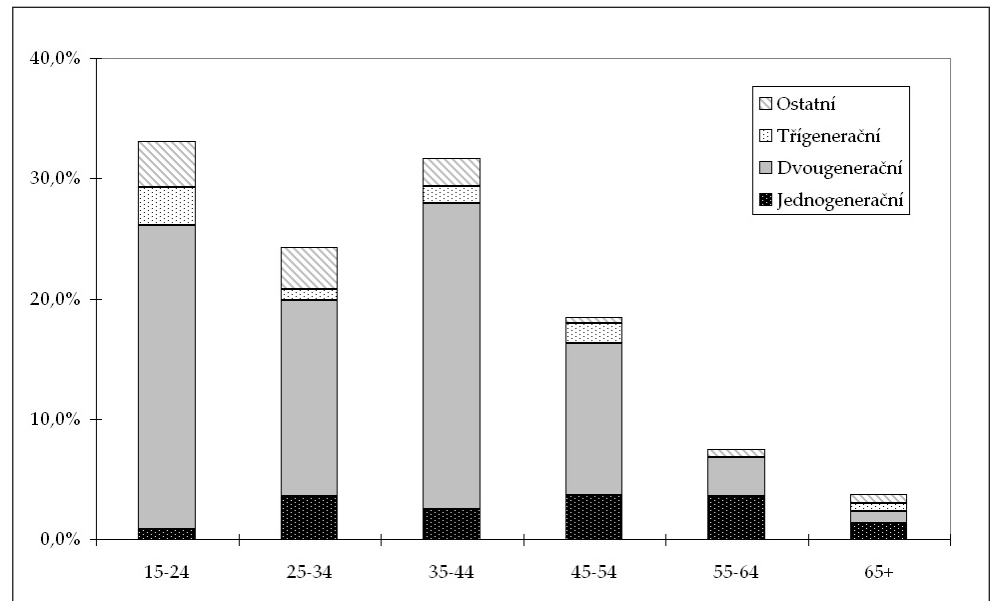
Složení domácnosti

Výzkum provedený týmem CESES nesledoval primárně užívání internetu, ale pouze jeho dostupnost v domácnosti. Výzkum neměl za cíl zkoumat populaci uživatelů internetu. Má však smysl zkoumat postoje příslušníků domácností, které mají připojení na internet. Je ovšem nutné uvědomit si, že tato populace není shodná s populací uživatelů internetu. Jak moc se obě populace liší, nám ozřejmí i zkoumání složení domácností respondentů s internetem. Zcela zřejmé je, že ve výzkumu se ztratili ti pravidelní uživatelé internetu, kteří s ním pracují v zaměstnání, škole, veřejných knihovnách a jinde mimo svou domácnost. Zároveň nesmíme zapomenout, že ne každý, kdo má v domácnosti připojení na internet, musí být nutně uživatel internetu. Některé domácnosti mohou pořídit připojení na internet jen kvůli jednomu či několika členům, ale ne všem.

Mezi respondenty s internetem naprosto dominují příslušníci domácností tvořených manželským párem a alespoň jedním dítětem (65%). Příslušníci jednočlenných domácností a domácností tvořených manželským párem představují 16% respondentů s internetem. Zbytek připadá na ostatní případy. Klíčovou charakteristikou pro domácnosti s připojením k internetu je přítomnost dětí. Více než třetina respondentů (35%) pocházejících z domácností tvořených párem a dvěma dětmi má připojení k internetu. Vysoké hodnoty jsou i u respondentů z domácností tvořených párem, dětmi a někým z prarodičů (30%), párem a jedním dítětem (28%), jedním z rodičů, dětmi a někým z prarodičů (28%). Pokles z těchto vysokých hodnot je u respondentů z domácností tvořených párem a třemi či více dětmi (19%). Naopak pouze 7% respondentů z jednočlenných domácností má doma připojení na internet. Je nutné podotknout, že 60% těchto domácností představují domácnosti osob starších 60 let. Jen o málo vyšší podíl (9%) respondentů s internetem je u příslušníků domácností tvořených manželským párem. I zde je nutné přihlídnout k věku. Přes 80% respondentů z těchto domácností je starších 45 let. Z velké části se tedy jedná o páry, jejichž děti již dospěli, osamostatnili se a mají vlastní domácnost.

Na tomto místě bychom se měli vrátit k dříve popsanému jevu. Uvedli jsme, že ve věkových skupinách 15 až 24 let a 35 až 44 let má více než 30% respondentů doma připojení k internetu. Nižší hodnota (25%) byla u věkové skupiny 25 až 34 let. Ve věkové skupině 25 až 34 let dochází k poklesu respondentů, kteří pocházejí z domácnosti tvořené párem a dvěma dětmi. Jak jsme ale ukázali dříve, právě tento typ domácnosti má nejvyšší míru připojení k internetu. V případě domácností respondentů ve věku 15 až 24 let jde především o rodiny s dospívajícími či dospělými dětmi. V případě domácností respondentů ve věku 35-44 let jde o případy, kdy respondent je s velkou pravděpodobností jedním z rodičů.

Respondenti s internetem pocházejí z domácností s dětmi.

Graf 3: Podíl respondentů s internetem podle věku a typu domácnosti

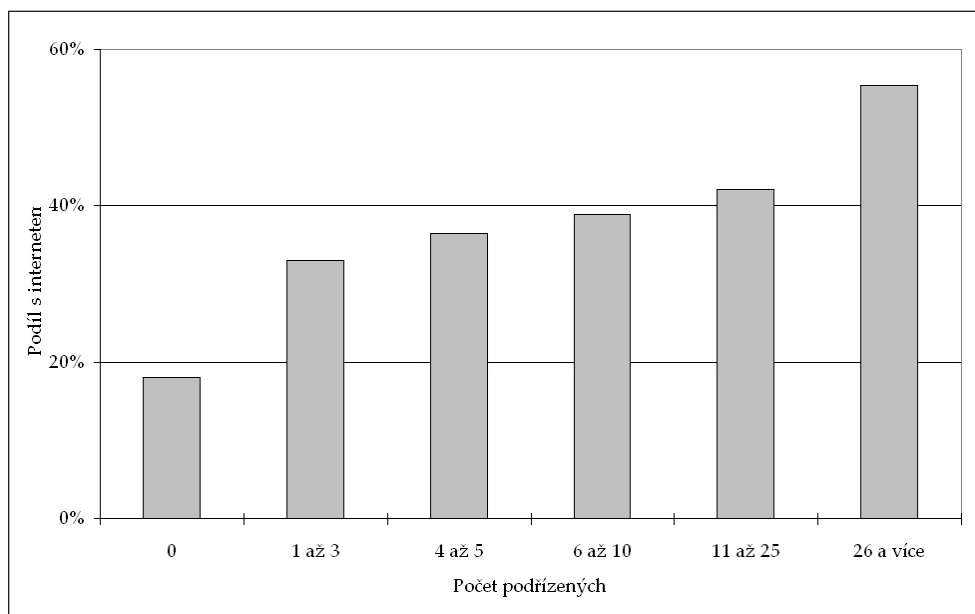
Jen 3% důchodců mají připojení na internet. Naproti tomu má připojení 40% studentů a podnikatelů.

Řídící pracovníci mají připojení k internetu.

Ekonomické postavení

U zaměstnanců na plný či částečný úvazek se podíl respondentů s internetem příliš neliší od hodnoty pro celou populaci. Skupinami, kde je podíl osob s internetem výrazně vyšší jsou, podnikatelé a studenti. V obou skupinách tvoří respondenti s internetem více než 40%. Naopak u starobních a invalidních důchodců představují respondenti s internetem výjimky. Je jich kolem 3%.

Lze říci, že zaměstnanci s podřízenými mají doma častěji připojení k internetu než zaměstnanci bez podřízených. Také platí, že čím více má zaměstnanec podřízených, tím spíše má připojení na internet. Přes polovinu (55%) zaměstnanců s 26 a více podřízenými má připojení na internet. Dále platí, že respondenti s internetem v postavení zaměstnance s podřízenými řídí průměrně 14,4 lidí. Jejich kolegové, kteří připojení k internetu nemají, řídí 8,7 podřízených. Podobně je tomu u podnikatelů. Průměrný počet zaměstnanců podnikatele, který má doma připojení k internetu, je 3,8. U ostatních podnikatelů je to jen 1,3.

Graf 4: Zaměstnanci s podřízenými

Profese

Nadprůměrný počet respondentů s internetem je mezi nižšími (30%) a vyššími (48%) profesionály. Tyto dvě profesní skupiny dohromady tvoří pětinu populace. Naopak pouze 4-6% zemědělců a nekvalifikovaných dělníků má připojení k internetu. Rutinní nemanuální pracovníci, kteří tvoří 23% populace a jsou nejpočetnější profesní kategorií, mají doma připojení k internetu v 17% případů.

zemědělci	4%
nekvalifikovaní dělníci	6%
kvalifikovaní dělníci	10%
rutinní nemanuální pracovníci	17%
nižší profesionálové	30%
vyšší profesionálové	48%

Téměř třetina nižších a téměř polovina vyšších profesionálů má doma připojení k internetu.

Zkušenost s nezaměstnaností

Zkušenost s nezaměstnaností trvající déle než 3 měsíce má v posledních dvou letech 10% respondentů s internetem a 15% zbytku populace. Pouze 15% respondentů z těch, kteří mají zkušenost s nezaměstnaností, má doma připojení na internet. U osob bez zkušenosti s nezaměstnaností je podíl vlastníků připojení k internetu 23%.

Čistý měsíční příjem

Výše čistého měsíčního příjmu úzce souvisí s tím, zda respondent má či nemá připojení k internetu. U respondentů s příjmem mezi 10 a 20 tisíci Kč odpovídá podíl vlastní-

bez příjmu	36%
do 4 000 Kč	26%
4 000 - 10 000 Kč	9%
10 001 - 20 000 Kč	22%
20 001 a více Kč	48%

Každý druhý s příjmem nad 20 tisíc Kč má doma připojení k internetu.

ků připojení k internetu celkovému průměru. U osob s příjmem mezi 4 a 10 tisíci Kč je tento podíl jen 9%. Naopak každý druhý z respondentů s příjmem nad 20 tisíc Kč má doma připojení k internetu.

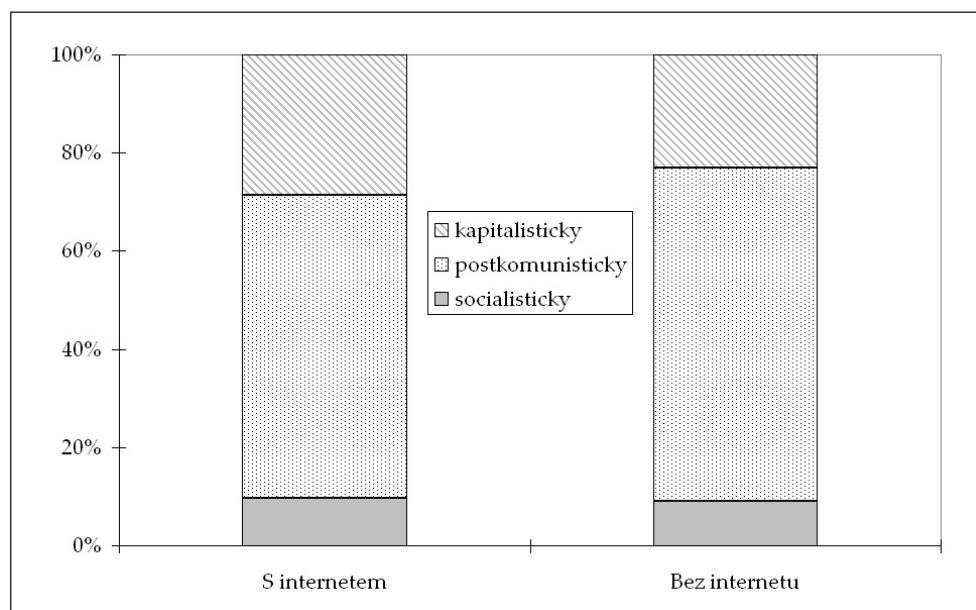
Za zvláštní pozornost stojí respondenti bez příjmu a s příjmem do 4 tisíc Kč. V těchto dvou skupinách tvoří respondenti s internetem 36% a 26%. Pokud vezmeme tuto skupinu jako celek, zjistíme, že se jedná buď o studenty a studentky ve věku do 24 let nebo výhradně o ženy ve věku 25 až 54 let, které žijí v domácnosti se svým partnerem. Polovina z těchto žen je na mateřské dovolené. Tito respondenti tedy sice mají nízké osobní příjmy, ale rozhodně to neznamena, že nízké příjmy mají i jejich domácnosti.

Konsolidace

Respondenti s internetem jsou mírně optimističtější v hodnocení společenské konsolidace.

Názor respondentů s internetem na konsolidaci společnosti po změnách v roce 1989 se od zbytku společnosti příliš neliší. Tito respondenti jsou o něco více přesvědčeni, že česká společnost funguje v zásadě kapitalisticky, a o něco méně, že funguje postkomunisticky.

Graf 5: Myslíte si, že 12 let po Sametové revoluci česká společnost funguje v zásadě ...

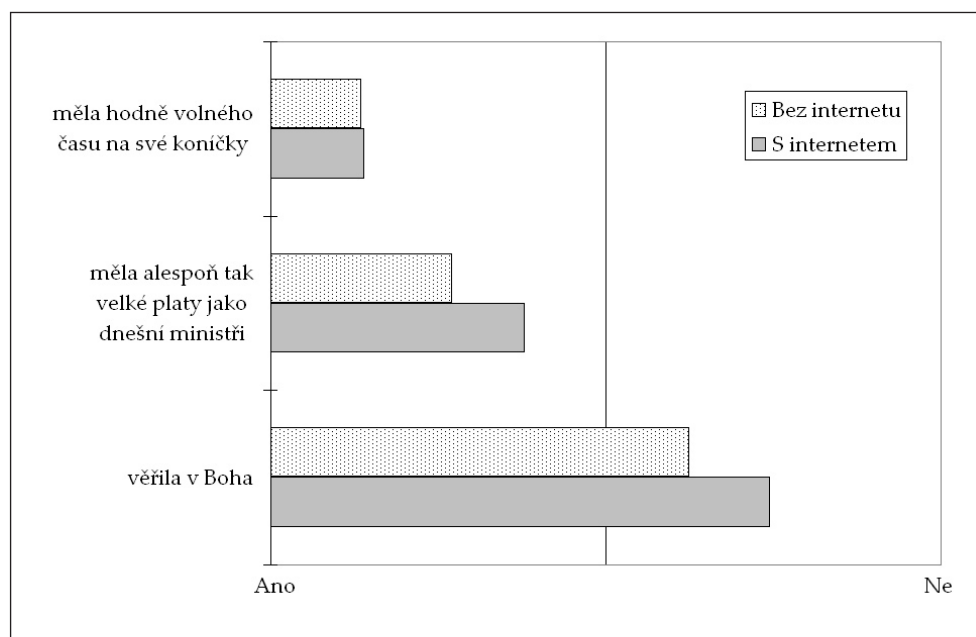
Respondenti s internetem, podobně jako zbytek společnosti, charakterizují současný stav následovně: otevřená a férová hospodářská soutěž spíše chybí, média spíše mají příliš velkou moc, spíše chybí ochrana práv a důstojnosti každého občana, společnost spíše žije na dluh, spíše až rozhodně se u nás vyskytuje korupce ve státní správě.

Lidé s internetem se od zbytku společnosti liší pouze v pohledu na otevřenou a férovou soutěž politických stran. Tito respondenti se domnívají, že spíše chybí. Zbytek společnosti si myslí, že spíše až rozhodně chybí.

Vize ideální společnosti

Lidé s internetem i bez něho se shodují v tom, že by bylo dobré, aby v budoucnu většina lidí měla hodně volného času na své koníčky. Liší se však v pohledu na výši mezd a víru. Obě skupiny se sice domnívají, že by bylo dobré, kdyby měl každý alespoň tak vysoký plat jako dnešní ministři, a naopak nebylo dobré, kdyby většina lidí věřila v Boha, neshodují se však zcela. Lidé bez internetu by si více přáli mzdy jako jsou platy současných ministrů. Lidé s internetem zase ještě méně souhlasí s výrokem, že by bylo dobré, aby většina lidí věřila v Boha.

Graf 6: Bylo by podle Vás dobré, aby v budoucnu většina lidí v ČR ...

Obě části populace se liší v postoji k zásadám, jimiž by se měla společnost řídit. V podstatě se shodují pouze na tom, že by společnost měla do života lidí vnášet především řád, než jim dávat co největší volnost. Lidé s internetem se domnívají, že by se společnost měla spíše zaměřit na co nejvyšší ekonomický výkon a upřednostňování modernizačních změn než na poklidný život a upřednostňování tradic. Zbytek společnosti nemá jasný názor a nepřiklání se k žádné z možností. Průměrný postoj ve společnosti k uplatnění odborníků při rozhodování na úkor názoru veřejnosti a usilování o co nejvyšší technickou vyspělost na úkor duchovního rozvoje je celkem vstřícný. V obou případech společnost jako celek říká spíše ano, tedy rozhodovat spíše podle odborníků a usilovat o co nejvyšší technickou vyspělost. Názor respondentů s internetem je ale vyhraněnější. V obou případech se pohybuje mezi rozhodně a spíše ano. Naopak respondenti s internetem si nejsou jisti ve svém názoru na rozvoj vynikajících talentů na úkor rovnoměrného rozvoje všech. Zbytek společnosti to spíše odmítá.

Respondenti s internetem chtějí, aby se společnost zaměřila na co nejvyšší ekonomický výkon.

Lidé s internetem se v názorech na ideální společnost od ostatních liší. Více upřednostňují modernizační změny, ekonomický výkon, technickou vyspělost, rozhodování odborníků. Spíše než zbytek společnosti by přijali rozvoj talentů na úkor všech.

Lidé bez internetu se hůře orientují ve společnosti.

Rizika modernizace

Respondenti bez internetu se hůře orientují v současné společnosti. Více se ztotožňují s výroky:

- „Nikdo neví, kam ta naše společnost vlastně směřuje.“
- „Hrozí nám, že naši zemi ovládne malá skupinka politiků podplacených velkými firmami.“
- „Vývoj naší společnosti je stejně dávno předurčen zájmy světových mocností.“
- „Vývoj naší společnosti se dostal mimo kontrolu řídicích orgánů.“
- „Život v dnešní společnosti je pro běžného občana příliš složitý a těžko zvladatelný.“
- „Naše společnost se mění tak rychle, že to člověk ani nestačí sledovat.“

Respondenti s internetem mají k těmto výroky neutrální postoj. Vyhraněně nedeklarují, zda s výroky souhlasí či nesouhlasí. Respondenti bez internetu jsou v současné společnosti dezorientováni a neví, jak na vývoj reagovat. Respondenti s internetem sice také nejsou těmi, kdo drží otěže vývoje, ale více jej chápou a vědí, jak se zachovat.

Obě skupiny mírně nesouhlasí s výroky, že „další ekonomický růst v naší zemi nebude ohrožovat přírodu“ a spíše nesouhlasí s výroky, že „věda a technika jsou spíše příčinou našich problémů, než jejich řešením“.

Respondenti s internetem jsou více modernizační, proevropští, prozápadní.

Dvě cesty modernizace

Lidé s internetem jsou jednoznačně více modernizační, proevropští, prozápadní. Vstup ČR do EU považují za spíše dobrou věc, kdežto zbytek společnosti tento krok

Členství v EU bude...	S internetem	Bez internetu
dobrá věc	57%	32%
ani dobrá, ani špatná	33%	47%
špatná věc	10%	21%

nepovažuje ani za dobrý, ani za špatný. Lidé s internetem jsou více přesvědčeni o tom, že by „Česká republika měla pozvednout své hospodářství na úroveň nejvyspělejších zemí Evropské unie“ a zároveň nesouhlasí s výroky, že „je nesmyslné, abychom se snažili napodobovat modernizaci západních zemí“. Zbytek společnosti se naopak domnívá, že „i když je západ hospodářsky vyspělejší, mnohému by se od nás mohl učit“ a že „pravidla, která platí v mezinárodním obchodu, jsou pro nás nevýhodná“.

Priority modernizace

Lidé s internetem se domnívají, že je třeba „zaměřit se na co nejvyšší ekonomický výkon“ a „upřednostňovat modernizační změny“, naopak lidé bez internetu považují za nutné „dbát hlavně o rovnoměrný rozvoj všech“. Lidé bez internetu se cítí vlivem vyspělých zemí více ohroženi. Nejsou totiž jejich tlaku schopni účinně čelit a bojí se ztráty svého současného postavení.

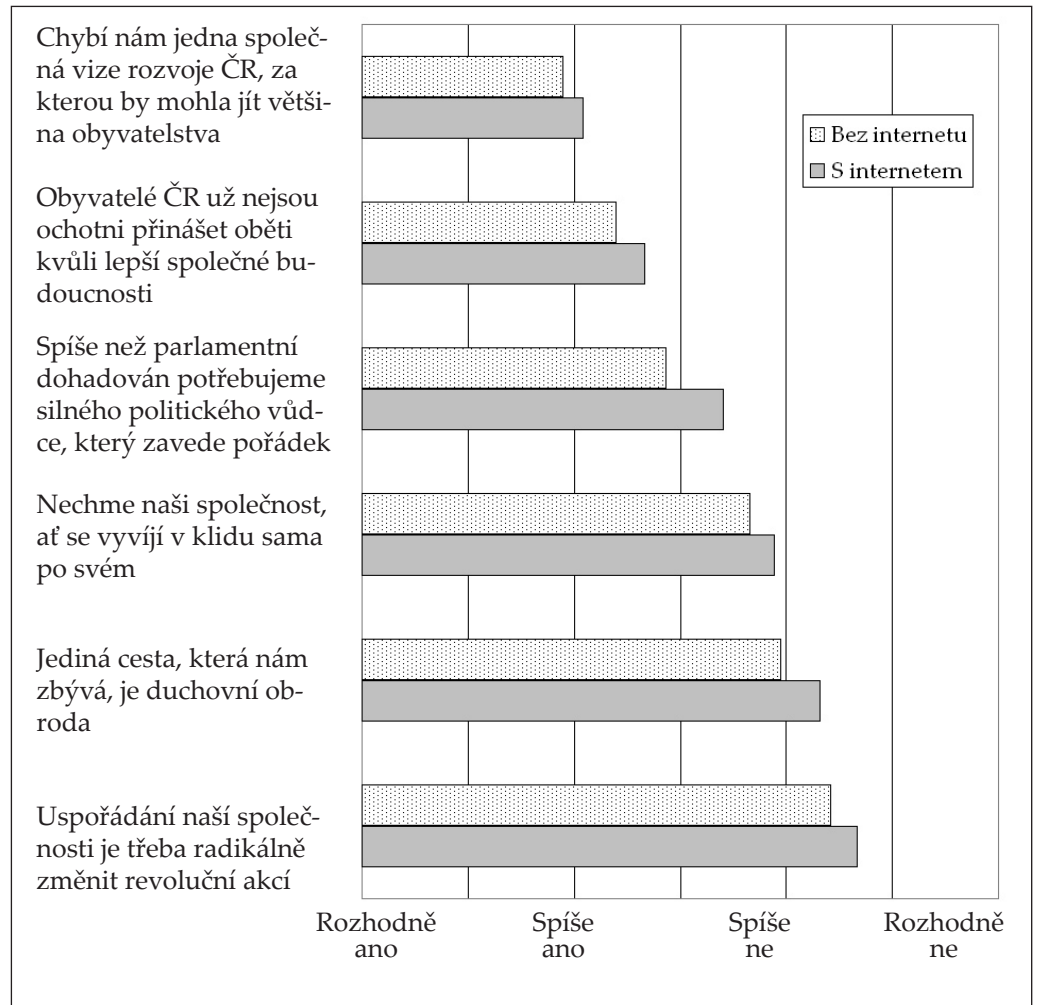
Logika modernizační strategie

Lidé bez internetu se více ztotožňují s výroky:

- *„Chybí nám jedna společná vize rozvoje ČR, za kterou by mohla jít většina obyvatelstva.“*
- *„Obyvatelé ČR už nejsou ochotni přinášet oběti kvůli lepší společné budoucnosti.“*

Lidé s internetem více nesouhlasí s výroky:

- *„Spíše než parlamentní dohadování potřebujeme silného politického vůdce, který zavede pořádek.“*
- *„Nechejme naši společnost, ať se vyvíjí v klidu sama po svém.“*
- *„Jediná cesta, která nám zbývá, je duchovní obroda.“*
- *„Uspořádání naší společnosti je třeba radikálně změnit revoluční akcí.“*

Graf 7: Do jaké míry souhlasíte s výrokem?

Respondenti s internetem více důvěřují demokratickým institucím.

Lidé bez internetu postrádají silné vedení společnosti, které by mohli následovat. Naopak lidé s internetem více důvěřují demokratickým institucím, přestože i oni jsou k jejich současnému stavu v České republice kritičtí.

Vůle k modernizaci

Lidé s internetem očekávají, že ČR během příštích deseti až patnácti let získá alespoň lepší pozici, než má dnes. Lidé bez internetu jsou více skeptičtí. I oni však očekávají, že minimálně zůstane na stejné pozici jako dnes.

Modernizace versus solidarita

Lidé s internetem více podporují modernizaci, i kdyby vedla k potřebě časté rekvalifikace a ke zvýšení pracovního tempa. Lidé s internetem ji budou podporovat, i kdyby vedla ke stěhování lidí za prací, což lidé bez internetu odmítají. Ti také více odmítají modernizaci, kdyby

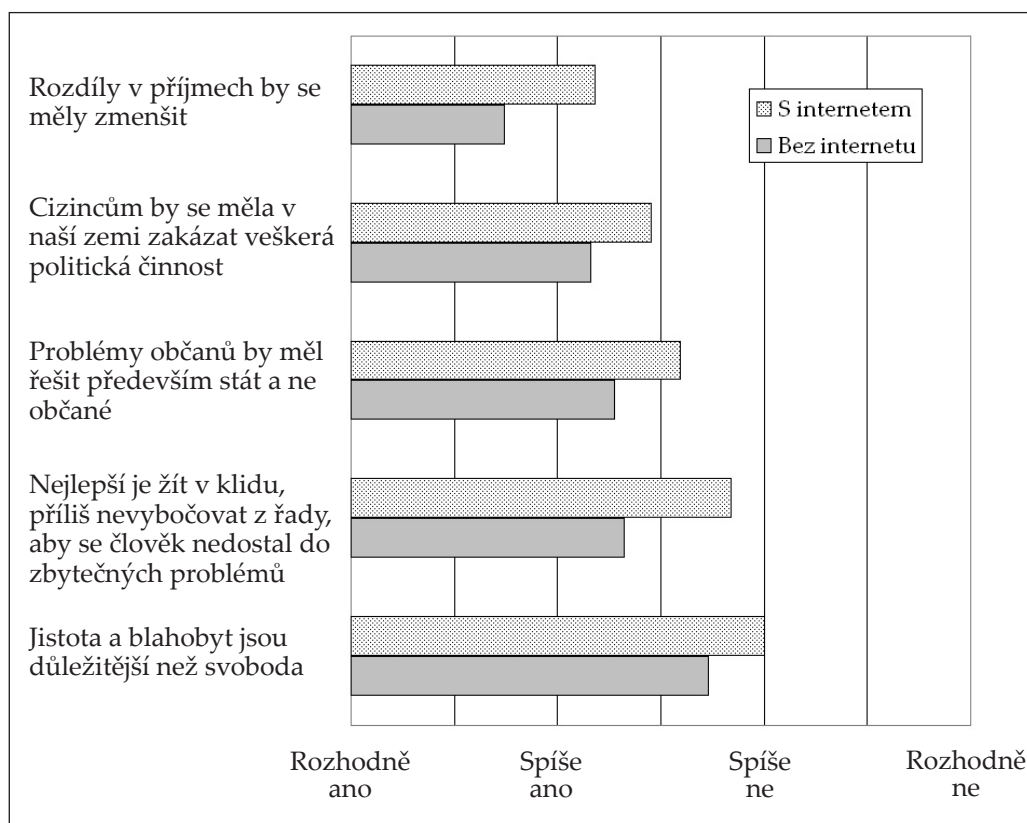
Respondenti s internetem jsou ochotni stěhovat se za prací.

vedla ke zvýšení nezaměstnanosti, k vytlačování některých skupin lidí na okraj společnosti a k silné vlně přistěhovalců z východu.

Vliv občanů na strategii modernizace

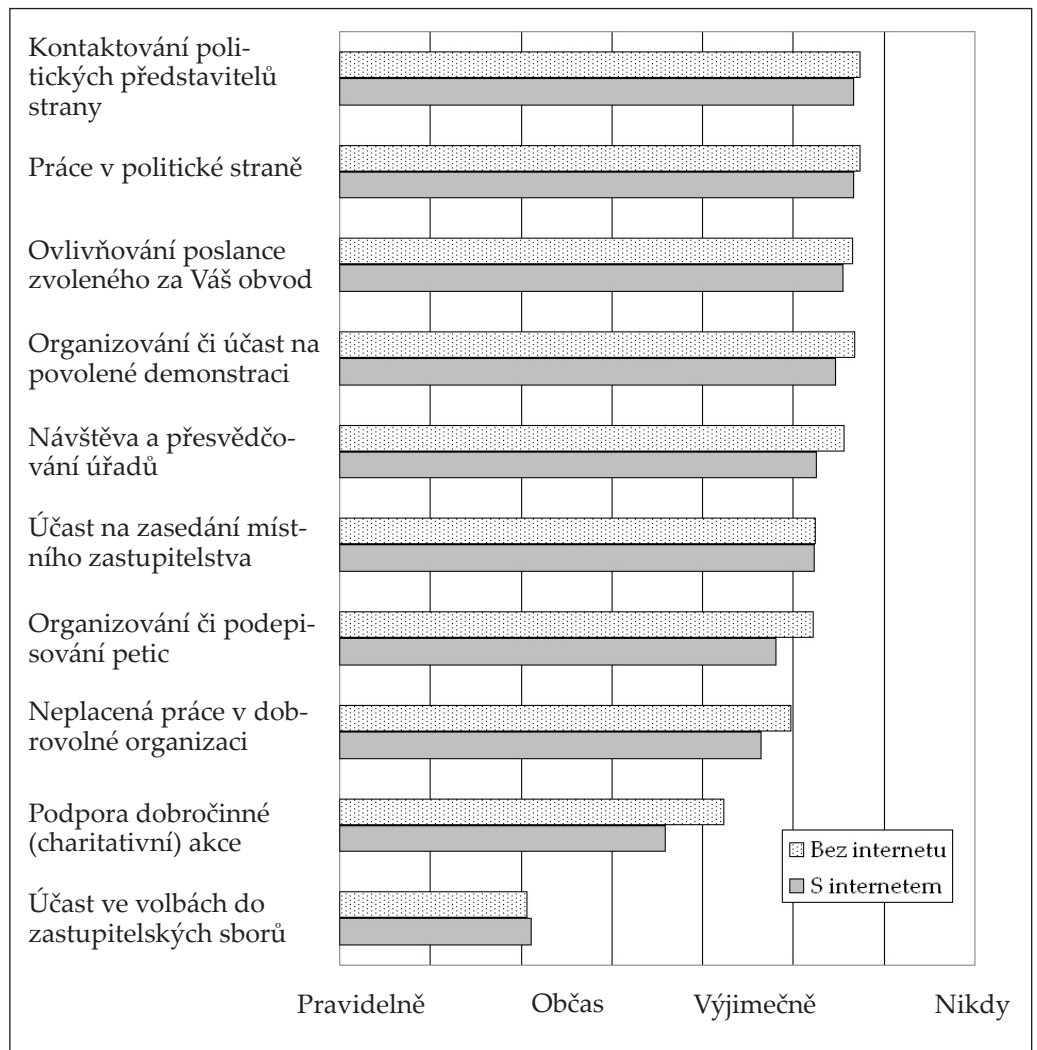
Lidé bez internetu jsou poměrně silně přesvědčeni, že by se měly zmenšit rozdíly v příjmech. Na rozdíl od lidí s internetem soudí, že by se cizincům měla v naší zemi zakázat veškerá politická činnost a že problémy občanů by měl řešit především stát a ne občané. Lidé s internetem mají k těmto výrokům neutrální postoj. Lidé bez internetu se také ztotožňují s výrokem, že „nejlepší je žít v klidu, příliš nevybočovat z řady, aby se člověk nedostal do zbytečných problémů“. Lidé s internetem to odmítají. Lidé s internetem také více odmítají názor, že „jistota a blahobyt jsou důležitější než svoboda“.

Graf 8: Do jaké míry souhlasíte s výrokem?

Kromě účasti na volbách obě skupiny vyvíjejí politické aktivity jen výjimečně. Lidé s internetem jsou však rozhodně aktivnější v podpoře dobročinných akcí, neplacené práci v dobrovolných organizacích, organizování či podepisování petic, návštěvě a přesvědčování úřadů, organizování či účasti na povolené demonstraci. Lidé s internetem i obecně deklarují vyšší zájem o politiku.

Respondenti s internetem jsou politicky aktivnější.

Graf 9: Jak často vykonáváte následující aktivity?

Deficit důvěry ve společnou akci

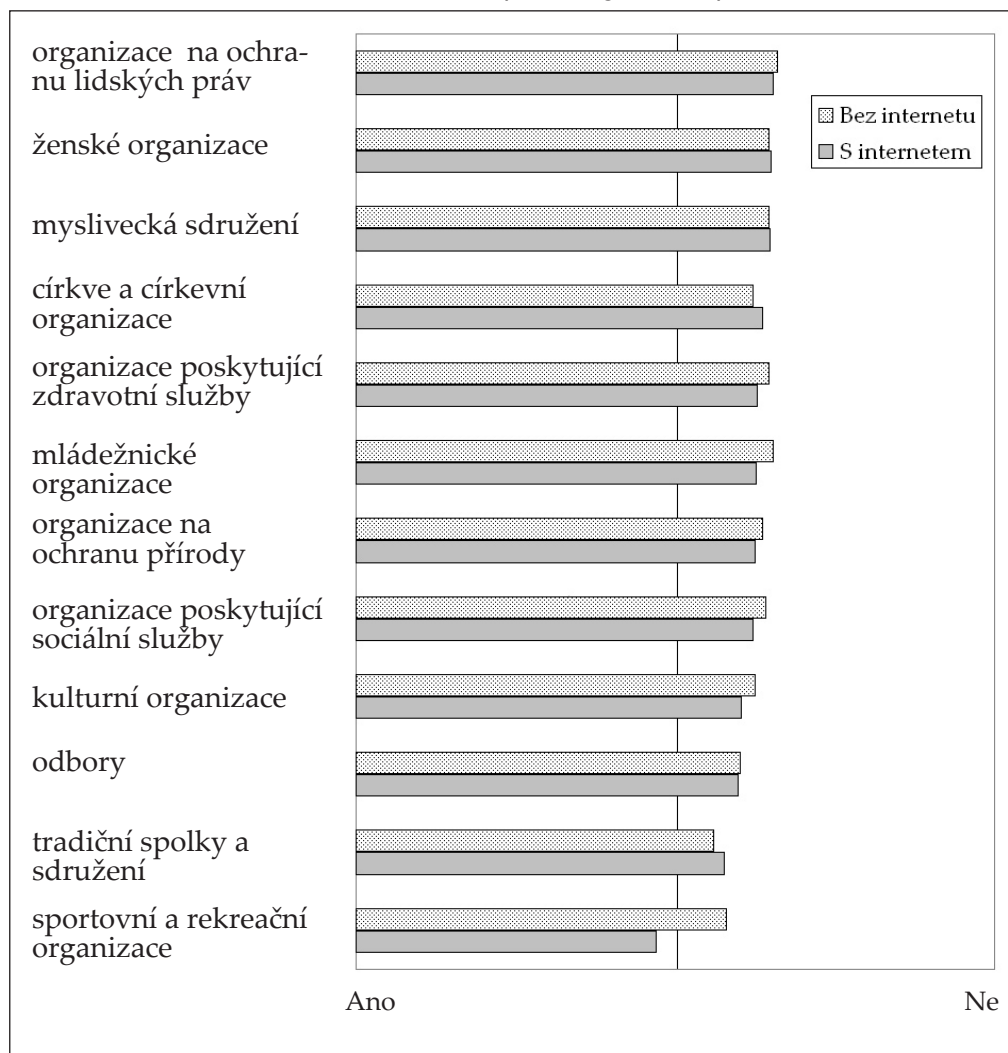
Příslušníci obou skupin ostatním lidem příliš nedůvěřují. Lidé s internetem však deklarují důvěru v ostatní o něco vyšší.

Nepolitická péče o veřejné blaho

Lidé s internetem jsou častěji členy sportovní a rekreační organizace, tradičních spolků a sdružení, odborů, kulturních organizací, organizací poskytujících sociální služby, organizací na ochranu přírody, mládežnických organizací, organizací poskytujících zdravotní služby. Lidé bez internetu jsou zase častěji členy církví a církevních organizací.

Respondenti s internetem jsou častěji organizováni.

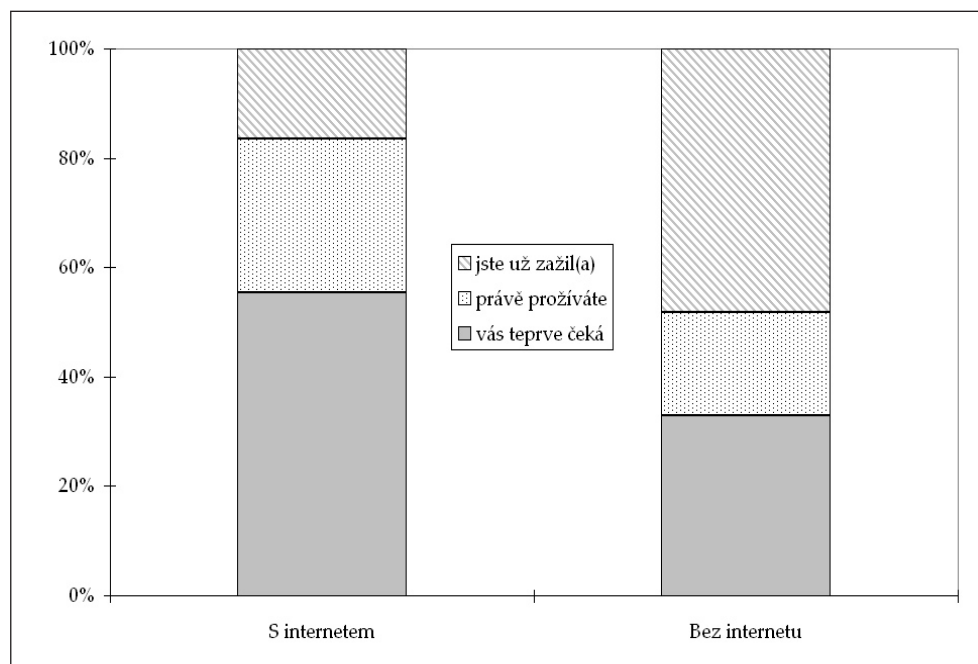
Graf 10: Řekněte mi, které z následujících organizací jste členem?

Hledíme vpřed nebo vzad

Lidé bez internetu hledí mírně do minulosti. Jejich názor je, že to nejhezčí v životě již prožili či právě prožívají. Lidé s internetem hledí více do budoucnosti. Buď to nejhezčí právě prožívají nebo na ně teprve čeká.

Respondenti s internetem hledí do budoucnosti.

Graf 11: Domníváte se, že to nejhezčí v životě ...

Lidé s internetem považují plánování ve svém životě za spíše důležitější. Lidé bez internetu mají neutrální postoj.

Proč se zajímáme o budoucnost?

Respondenti s internetem očekávají v budoucnosti zlepšení své situace.

Lidé s internetem v budoucnosti očekávají prohloubení znalostí, poznání nových krajín, lepší finance, více lásky, přátelství, více volného času, lepší zaměstnání. Naopak lidé bez internetu mají na většinu z vyjmenovaných jevů neutrální postoj, nejsou schopni říci, zda to očekávají či nikoli. Dokonce se přiklánějí k názoru, že neočekávají lepší zaměstnání. Lidé s internetem se významně méně bojí života v horším životním prostředí, zhoršení zdraví, méně spokojeného rodinného života a osamělosti.

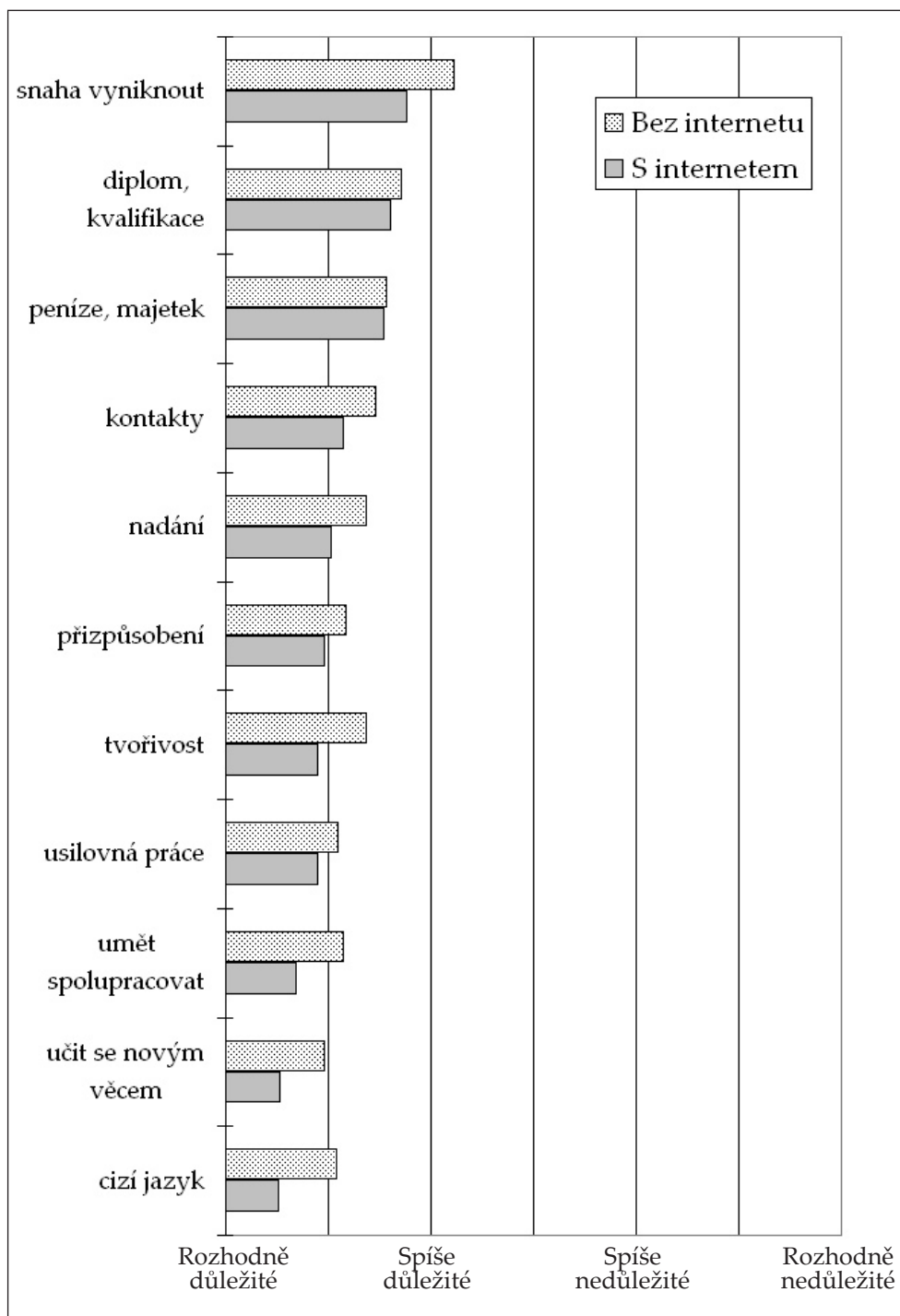
Lidé s internetem očekávají v příštích deseti až patnácti letech spíše změny k lepšímu. Lidé bez internetu zlepšení nepředpokládají.

Co bychom měli a co skutečně děláme pro zlepšení své budoucnosti?

Respondenti s internetem se na budoucnost aktivně připravují.

Lidé s internetem si více uvědomují potřebu znalosti cizích jazyků, schopnosti učit se novým věcem, schopnosti spolupracovat, usilovné práce, tvořivosti apod. Kromě toho se však skutečně věnují vzdělávání, usilovné práci a četbě a snaží se vyniknout. Lidé bez internetu opomíjejí navazování kontaktů.

Graf 12: Do jaké míry budou pro úspěch důležité ...

Osobnostní hodnotové orientace

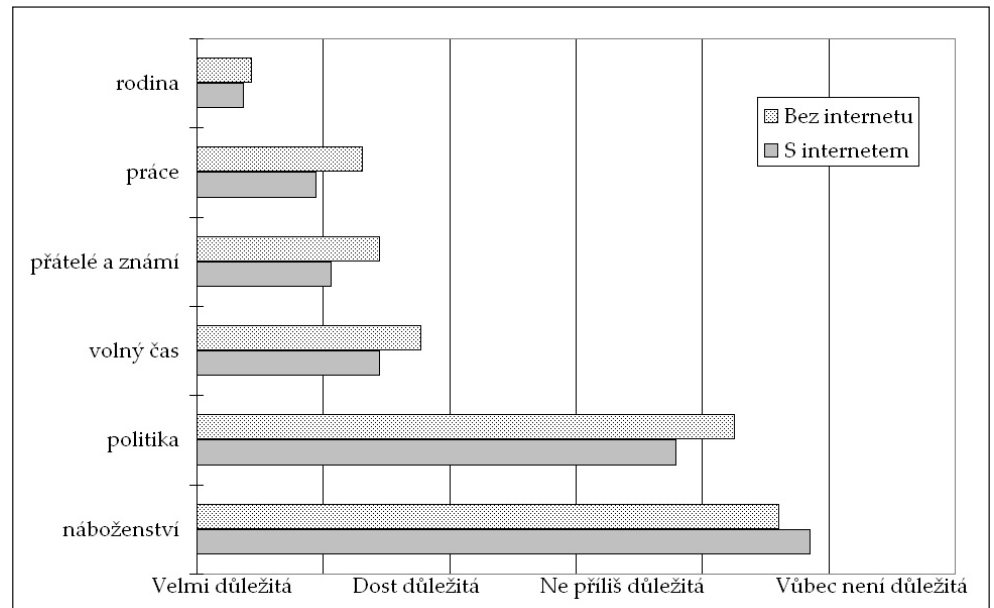
Lidé s internetem se přiklánějí k názoru, že je třeba „užívat si života plnými doušky“ a „co nejvíce prosazovat svůj názor“. Lidé bez internetu žijí naopak spíše střídmě a zdrženlivě a podřizují se ostatním, pokud je to třeba. Lidé s internetem se také spíše přiklánějí k názoru, že „je vhodné zariskovat, když je naděje na úspěch“ a „je třeba stále hledat nové přístupy a myšlenky“. Lidé bez internetu si tak jistí nejsou. Nelze však o nich ale ani říci, že by zbytečně neriskovali nebo výhradně spoléhali na to, co se osvědčilo v minulosti.

Respondenti s internetem jsou více sebevědomí.

Hodnotové preference a kolektivní hodnotové orientace

Pro obě skupiny je nejdůležitější hodnotou rodina. Pro lidi s internetem jsou práce, přátelé a volný čas důležitější než pro lidi bez internetu. Lze to říci i o politice, přestože jí ani jedna skupina nepřikládá velký význam. Naopak náboženství je o něco více významné pro lidi bez internetu.

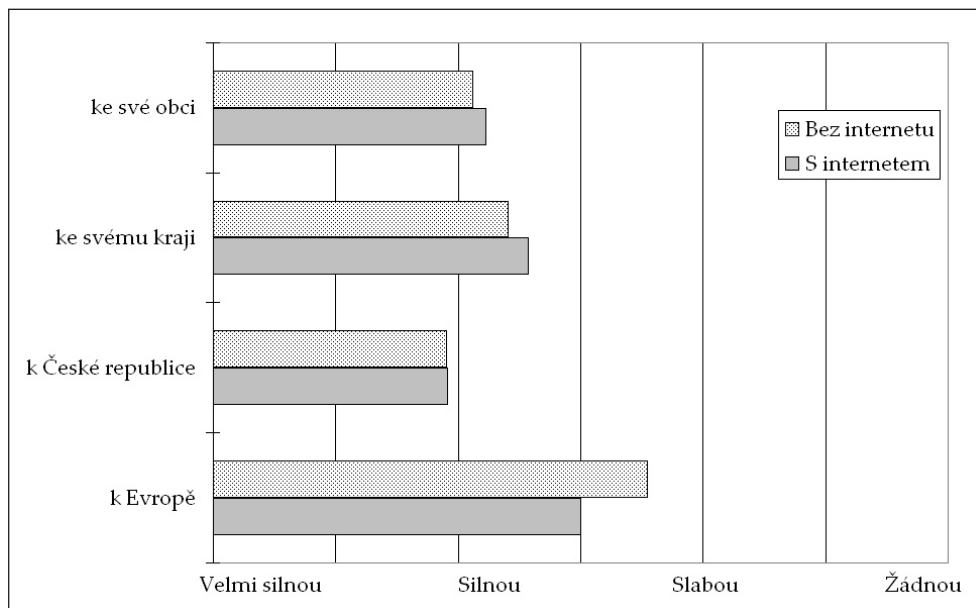
Graf 13: Jak je ve Vašem životě důležitá ...

Přináležitost k územně politickým celkům

Lidé s internetem i bez něho cítí největší sounáležitost s Českou republikou jako celkem. Až poté následují obec a kraj. Nejméně se identifikují s Evropou jako celkem. Silnější příslušnost k Evropě mají lidé s internetem.

Graf 14: Jak silnou příslušnost pocítujete ...

Jací jsou lidé s internetem

Hned na úvod je třeba říci, že lidé s internetem se od zbytku populace neliší proto, že mají internet. To bychom zaměňovali příčinu a důsledek. Platí totiž, že mají internet, protože se liší od zbytku populace.

Lidé s internetem jsou mladší a vzdělanější než zbytek populace. Často se jedná o osoby s vyšším postavením na pracovišti a vyšším mzdovým ohodnocením.

Lidé s internetem více důvěřují ekonomickému a politickému systému v naší zemi. Lépe se ve společnosti orientují. Rovněž více upřednostňují modernizační změny, ekonomický výkon, technickou vyspělost, rozhodování odborníků. Není pro ně nepřijatelný ani rozvoj talentů na úkor zbytku společnosti.

Lidé s internetem jsou také více proevropští. Vstup do EU považují za dobrý krok.

Modernizaci spatřují v rozvoji hospodářství, využití vědy a výzkumu, rozvoji talentů. Uvědomují si negativa modernizace, ale jsou ochotni je podstoupit. Často se však jedná o jevy, které by se jich s velkou pravděpodobností bezprostředně nedotkly. Zřejmým příkladem je nezaměstnanost. Patrně by se nevyhnuli stěhování za prací. To však již může být součástí jejich životního stylu a ne tedy nutně překážkou, kterou je nutné podstoupit.

Lidé s internetem jsou aktivnější a více lpí na dodržování svých svobod. Lidé s internetem jsou více otevření, navazují více kontakty, jsou častěji členy různých organizací.

Respondenti s internetem jsou jiní, a proto mají internet.

Jsou pro modernizaci ...

... a nebojí se jí.

Mají sebevědomí ...

... ale ne přehnané.

Na druhou stranu se u nich projevují i další vlastnosti spojené s individualismem. Jsou přesvědčeni, že je třeba užívat si život plnými doušky, co nejvíce prosazovat vlastní názor a zariskovat. Chrání si svůj volný čas. Jsou však rovněž inovativní. Přes uvedený výčet vlastností není možné u nich hovořit o sobectví, neboť přiklánějí velký význam rodině, práci, přátelům.